

ter me je ob jednem pooblastil, da posredujem glede pristopa pri društvenem predsedniku g. dr. T. Gospod M. mi sicer ni povedal, na kako šaržo reflektuje, toda gledé mojega postopanja mi je vendar namignil, da bi ne želel vstopiti kakor „prostak“. Govoril sem o tej zadevi z gospodom dr. T., toda moje posredovanje je bilo brez ugodnega vspeha in to zaradi tega, ker ga pevci niso marali.

Torej g. M., klerikalec najtistejši krvi, ta biser med kremen-značaji, o katerem „Gorica“ piše, da ni uklonil nikoli svojega debelega tilnika pred pasjim bičem g. G. in ga tudi nikoli ne bode, bi bil vstopil v to društvo, katero je smrtno sovražil, v društvo, katero se je po nazorih g. M. zaradi tega ustanovilo, da propagira liberalne ideje na Goriskem in vrh tega še dela hudo konkurenco čitalnišnemu pevskemu zboru, v društvo, katero je imelo svoje prostore v „Trgovskem domu“, kamor se je po pisavi „Gorica“ zabarikadirali oni gromovniki, ki je vihtel že opetovano svoj pasji bič tudi nad M. tilnikom, v društvo, ki se je hranilo iz jasel „Trgovsko-obrtno zadruga“, katere je bil in je še zdaj predsednik g. J., ki je vendar po trditvi klerikalcev in njih glasila izvir vsega zla na Goriskem!?! Ni res, dragi stavec, to je značaj, proti kateremu je bil stari Cato velika ničla?! — (Dalje pride.) J. Č.

Rogaški vzbuja tek in „tempel vrelec“ lahko prebavo ter ureja presnovo.

Zaloga pri knt. Jeretiču in fl. Seppenhoferju v Gorici.

Domače vesti.

Slovensko gledališče v Gorici. — (5. večer (24. IV. 09) Angeio Guimera: »V dolini.« Velika in čudovita je moč skalnatih divjih gora. Tam gori so čisto drugačne razmere kot v meglenih dolinah. Solnce sije čistejše, svežejši vetrovi pihljajo. Dolina je mračna, temna. Iz tega naravnega razločka se je izcimil tudi moralni, нравni. Ljudstvo gori dobro, pridno, svobodno — v dolini hudobija in propalost. Že lben pravi v svojem epilogu »Ko se mrtvi prebudimo«: »Tja gori na solčne višave, tja gori, ker je svoboda in čistost doma.« In njegov Rubek in Irena gresta-gori in gori v hribovje, srečna sta, dasi gresta v smrt: plaz ju zasuje. — In kako pravi Heine v »Harzreise«?

Auf die Berge will ich steigen,
Wo die frommen Hütten stehen,
Wo die Brust sich frei erschliesst,
Und die freien Lüfte wehen.

Tako hrepenenje in čutenje vidimo tudi v krasni drami »V dolini.« Na eni strani dolina — hudobija t. j. gospodar Sebastijan — vsebina drame je v četrtekovi »Soči« — na drugi pa priprosti, čisti kozar Manelik, sin hribov in skalnih gora. Boj se bije med obema, boj za lepo Marto. Sicer je ona grešnica, a ne po svoji krivdi in ljubezen do Manelika, prava čista ljubezen, jo opere vseh grehov. Čista in prerojena gre zopet na planine, »nazaj v planinski raj.« Tudi

»Seveda sem, gospod Frédéric«, je odgovorila ona in ga pogledala v lica s svojimi velikimi očmi, v katerih je gorel temen ogenj. »Morskih jezev sem prinesla.... Kdaj pridete? Ali treba pripraviti moreže?«

Gledal jo je neprestano in mrmral, kakor da je ni slišal:

»Kako si lepa, Nais!.... Odkod neki to?«

Zasmejala se je temu poklonu. Ko pa jo je nato prijel za roke, kakor bi hotel igrati kakor sta se igrala nekdanje čase, je postala resna; nagloma ga je zatikala in dejala čisto tiho, z nekoliko hripavim glasom:

»Ne, ne! Ne tukaj, pazi! Tvoja mati gre!«

II.

Štirinajst dni kasneje so Rostandovi odhajali v Blancarde. Odvetnik je moral počakati sodnijskih počitnic; vrhu tega je bil mesec kinovec na morskem obrežju prelesten. Vročina je ponehaval in prijetnosveže so bile noči.

Manelik se je v dolini že zapletel v pregreho, ubijalec postane iz ljubezni do svoje Marte, a potem zapusti ž njo meglene doline, nazaj gresta na hribe, kjer je svoboda, kjer je veselje, poštenje in radost.

Marto je igrala gospica Winterova. Tako kaj lepega nam še ni podala do sedaj. Potrudila se je, da je interpretirala ulogo navadne, priproste dekletke, katere življenje je polno tragike, tiste priproste, bi rekel kmetske tragike, ki je pa še globokejša in težja kot pri izobraženih ljudeh. Na kmetsko dušo udarjajo taki udarci elementarno, z divjo silo. Lepo se je igra stopnjevala v drugem dejanju, ko Marta pripoveduje Tomažu svojo zgodovino. Uboga revica je bila od nekda, Sebastijan si jo je pridobil s silo kot gospodar, ona se ga boji in trepeče pred njim. Hudo ji je sedaj. 10 dni je že po poroki z Manelikom, deset groznih, težkih dni. Rada bi mu povedala vse, a boji se, beseda ji ne gre iz ust. Sebastijan pride v mlin, zahteva Marto zopet zase. Pred Manelikom mu ona zabrusi v obraz, da jo je on onečastil. Tu trčita Manelik in Sebastijan skupaj, dejanje je na vrhuncu. Igra in nastop g.čne Winterove je bil v tem dejanju naravnost uzoren. Uloga je bila zanj in ona za ulogo. Zamislila se je popolnoma v Marto, zatopila se je čisto v tisti tragični položaj, tako da se je njena osebnost krila z osebnostjo Marte. — Prihodnje dejanje prinese katastrofo. Marta se odloči iti z Manelikom, on ljubi njo, ona njega — a njega je dal gospodar spraviti v stran, da bi se sam zopet polastil Marte. Pride k njej, hoče si jo pridobiti s silo. Ona se brani in tu pride Manelik ter jo reši. Sebastijan je mrtev, zadavljen, a oba zaljubljenca gresta čista in oprana iz doline. — Občinstvo je ta večer čutilo, da nam je g.čna Winterova podala res krasno, dovršeno ulogo. Ploskanja ni bilo ne konca ne kraja, posebno še ko je dobila krasen cvetlični šop v darilo; bil je res pošteno zaslužen. Kot tragedkinja ima g.čna Winterova gotovo najboljšo prihodnost pred seboj.

Vreden partner ji je bil gosp. Nučič kot Manelik. Take uloge kot je bila njegova, je pač težko igrati za salonskega igralca. A Manelik se je gosp. Nučiču v celoti popolnoma posrečil. Naivnost, otroška priprosta gorskega kozarja in pa odločnost in pogum proti svojemu gospodarju v eni osebi, to ni ravno lahko. Kako pobit hodi okoli tistih deset dni pred katastrofo, kako krasna je scena, ko moli »očenaš« za svoje stariše ob Martinih kolenih! Marta ne ve več, kaj storiti, umrla bi rada od njegove roke. »Varam Te, varam« mu pravi. Tedaj zadivja v njem, skoči k njej in jo hoče zabosti, a jo rani le na roki. In nato si ne upa več je takniti z bodalom. Iz enega ekstrema pada v drugega, kot se to res opazuje med priprostim narodom. In kako je srečen, ko vidi, da gre Marta ž njim, da je njegova za vedno, »kajti ljubil sem te prej kot sem te videl« ji pravi. In ko gospodarja zadavi, dč »Ubil sem volka«, namreč v človeški podobi. Velik korak je od tiste prav otročje naivnosti in priprostosti pa gori do zadnje katastrofe, do umora. Gosp. Nučič ga je napravil prav korektno, le tu pa tam

Posestvo Blancarde se ni nahajalo v Estaqui sami, vasi, ki leži na meji marzijske okolice, v ozadju zaprte stalne ulice, pred katero se končava zaliv. Hiša se je dvigala onstran vasi na pečini; po celem zalivu se je videlo njeno rumeno pročelje sredi mogočnih smrek. Bila je štiriogelno, nerodno poslopje, predrt z nepravilnimi okni, poslopje, kakršna veljajo v Provenci za gradove. Pred hišo se je vlekla dolga poševna terasa na ozki podlagi, zgrajeni iz kremenca. Za hišo je bil zaprt in prazen prostor, suha zemlja, kjer je jedva, rastlo nekaj trt, mandeljnikov in oljk. Neprilичno in celo nevarno pa je bilo za Blancarde to, da je morje neprestano izpodmivalo znojne brega, dočim so se namakale te mase skal in ilovice v svoji notranjosti z vodo bližnjih studencev; in vsako leto se je dogajalo, da so se odtrgali ogromni kosi in se s strašnim ropotom rušili v vodo. Tako se je po malem kršilo posestvo. Celo nekaj smrek je bilo že požrlo morje.

(Pride še.)

bi si želel morda malo manj drastičnosti, n. pr. krič ob koncu II. dejanja.

Tretja glavna uloga je bila v rokah gosp. Povhéta. Pravzaprav sem ga pomiloval, ko sem bral tam njegovo ime. On, komik prve vrste, in pa Sebastijan, vaški pohotnež, nekako »Kralj na Betajnovi«. Take spremembe ulog so pač za igralca skrajno mučne. No, gosp. Povhé se je potrudil pošteno, da je bil vreden biti »im Bunde der dritte«. Podal nam je kaj verno sliko takega kmetskega magnata, propaleža, kateremu ni nič več sveto, da le doseže svoj namen. On je zlobni duh cele igre, zato ga pa doseže zaslužena kazen, na odru seveda — v življenju hodijo taki krivičniki dostikrat kot pošteniaki med svetom. Verujem, da gosp. Povhé tu ni bilo ravno lahko se poglabiti v tako ulogo, a storil je svojo dolžnost in nikdo ni slutil, da je ta igralec pravzaprav komik in humorist.

Druge vloge so bile vse večinoma kratke. Dobro so bile izbrane zvedave dekletke, tudi hlapci so se postavili na pete. Jako karakteristično je bila igrana v III. dejanju tista hlapčevska servilnost, ko vsi hočejo povedati gopodarju v brk, da je krivično delal z Manelikom, a nikdo si ne upa.

Pastir Tomaž (gosp. Bohuslav) je bil tudi na svojem mestu. Posebno je ugajal s pripovedko o arhangelu Gabrijelu in hudiču, katero pripoveduje opravljenim deklam.

Drama je bila skoro bi rekel najlepša, kar smo jih videli do sedaj in igrana je bila gotovo najboljše. A koga ni bilo? Slavnega občinstva. Šest prvih vrst v parterju praznih, to je že skrajna nemarnost. Kje si inteligenca, kje ste magnati, ki za slovensko umetnost nimate par kron. Igralec se ubijaj, pripravljaj — a igray pred prazno dvorano. Dijaki pač niso merodajni, drugi stanovi morajo biti še bolj zastopani. Enkrat v letu par predstav, pa pri peti že pojenja zanimanje. Kam pa pridemo po tej poti? Do lastnega gledališča v Gorici pač — ne.

6. večer (25. IV. 09) V. Stech: »Vroča tla«. — Bridka, a zaslužena satira so ta »Vroča tla«. Rodoljubja je dandanes že toliko na prodaj, da ne vemo kam ž njim. Društva rasejo iz tal kot gobe, kmalu ne bo več članov za vse. Veselice se prirejajo kar na debelo, kriči se »živio!« in »Na zdar«, a dela ni nikjer, pravega resnega dela. V tem smislu je napisana omenjena satira, ki je dobro prirejena za naše domače razmere. Marsikdo si je lahko rekel »mea culpa« — če je bil zraven seveda.

Glavni junak je Pezdir, rodoljub, vođa zavarovalnice itd. itd. Pezdir je kandidat za državni zbor, kandidira na takozvanih »vročih tleh« t. j. kjer noben poslanec ne vzdrži. Hoče kolonizirati tudi Bosno, a na dom pozabi. V isto vrsto spada tudi Čebulj Nace, rodoljub z dežele. On je nazadnje protikandidat svojega svaka Pezdirja. Jerič kolesari za narod. On hoče rešiti domovino na kolesu. Glavač, imenovan slovenski minister, je nekaj boljši. Ta vsaj uvidi resnost položaja, ko se gre za prodajo slovenskega gradu Vršec. Pravi rodoljub je tudi župan Nešpor, ki postane nazadnje poslanec. Mož, ki s trpkostjo, a resnično besedo, žigosa te narodne lenuh, je dr. Landas; on zastopa pravo inteligenco in prave narodne interese.

Igralo se ni ravno z velikim navdušenjem. Posamezniki so že storili svojo dolžnost, a celota je bila nekako medla. Gos. Danilo kot Pezdir se je otepal seveda zopet s siflerjem. Pri šaloigri je to zelo mučno, ker mora biti kakor pravi Nemec »Schlag auf Schlag«. — Gosp. Molek je pokazal, da lahko obvlada tudi večje vloge. Imel je precej težko stališče, posebno v III. dejanju v dijalogu z gosp. Danilom. Sicer se je ta postavil prav moško in njegov Nace je bil pravi pristni rodoljub z dežele. In on se tudi uloge nauči korenito, kar je vsekakor treba povdariti. — Gosp. Bohuslav nam je podal prav dobro takega pol izobraženega župana, ki se niti obleči ne zna pravilno; zelen telovnik, pa salonska suknja! Gosp. Povhé nam je kot komik že znan. Tu je pač njegovo polje, kjer bo vsekakor še lahko dosti dosegel. Dober je bil tudi gosp. Iličič kot rodoljubni Glavač. — Zabavljivega satirika dr. Landasa nam je kaj fino podal gosp. Nučič.

Nič ne delate, vse to vaše delovanje je le nezmisel, pravi tem razvnetim rodoljubom. Omeniti mi je še g.čno Winterovo kot hčerko Pezdirjevo. Njena Vladka je bila čisto dobra in verjetna. Tudi ona je rodoljubkinja, a le bolj zaradi ženitve. Da bi si vjela dr. Landasa, zapoje tudi znano nemško pesem »Mein Liebchen, was willst du noch mehr.« Dobro so bile tudi scene, ko se ona Landasu kar tebi nič meni nič vrže na vrat. Gospa Bukšekova nam je kot korektna in vestna igralka že znana.

Omenil sem prej, da je bil vtis v celoti nekako medel. Nekaj so bili krivi tega igralci, — večji del pa tisto občinstvo, ki ga v dvorani ni bilo. Vedno manj in manj nas je. Izgovori so različni, večinoma materijelnega značaja: proti koncu meseca je, prazniki so bili one dni itd. Drugim ni sezona primerna, tretji gre na izlet itd. Vidi pa se v dvorani dijake, študentke, tuptam rokodelce obrtnike, nekaj inteligenca — ali kje so vsi drugi? Vraga, če revnejši žrtvujejo, zakaj bi ne bogatejši. Prazna dvorana in potem igray z veseljem in navdušenjem!! Ali so morda rodoljubi mislili, da se igra ta satira ravno radi njih? Prišli naj bi bili in videli, da tako ne pridemo nikamor. Delo, delo in še enkrat delo — drugače ne gre nikakor.

Slovensko gledališče v Gorici. — Danes se igra slavna italijanska drama »Nepoštena« (I disonesti), odlikovana od italijanske vlade, spisal Gerolamo Rovetta. Opozarjamo slavno občinstvo, naj ne zamudi te redke prilike in naj priznani moderni umetnosti s svojim obilnim posetom izkaže svoje spoštovanje. Goričani pozor!

V četrtek, dne 29. aprila se uprizori izvrstna francoska burka »Dobri sodnik«, ki dosega povsod največje uspehe in spada med najzabavnejša in najboljše dela A. Rissona. »Dobri sodnik« je krepka satira na francosko sodništvo, in je prepletena z nebrojem drastično komičnih situacij, ki vzbujajo neprestano cele salve smeha. Dejanje je nad vse zabavno. Zaljubljeni preiskovalni sodnik Leplantois zapira ljudi kakor se mu zdi in kolikor jih more, kajti v vsakem človeku vidi zločinca. Radi tega pusti zapreti popolnoma nedolžne ljudi, ki se neusmiljeno maščujejo nad njim. Glavno ulogo preiskovalnega sodnika igra g. Povhé. Velike vloge imajo tudi gg. Nučič, Iličič, Bohuslav, Križaj in Molek in izmed dam gđ. Thalerjeva ga. Bukšekova, gđ. Kavcka in gđ. Winterova. Opozarjamo torej slavno gorško občinstvo, ki se hoče pošteno zabavati, na to burko. —

V soboto, dne 1. maja se igra tragedija iz dijaškega življenja »Red iz npravnosti« od Adolf Schwayerja in že danes opozarjamo cenjeno dijaštvo in njih stariše oziroma odgojitelje na to zanimivo novost. —

V nedeljo, dne 2. maja bo poslovična predstava, burka »Ugrabljena Sabinka«.

Slovensko gledališče v Gorici. — Da bodo mogli tudi manj premožni sloji posetiti gostovanje slov. dežel. gledališča iz Ljubljane, bodo danes in v četrtek cene izredno znižane.

Opozarjamo na to sl. občinstvo želeč, da se v obilni meri posluži te ugodnosti, da bo vsaj z obilnim obiskom izenačena žrtev, ki jo s tem prevzame vodstvo slovenskega gledališča.

Sarina kosa. — Včeraj je umrla v Šturiji pri Ajdovščini gospodična Nina Šapla iz znane spoštovane rodbine, kateri izrekamo naše sožalje!

Včeraj so pokopali v Gorici viteza Al. Rosizio-Thurnberg-Jungenegg, ki je bil od l. 1888. do 1901. voditelj okrajnega glavarstva v Gorici.

Poskusen samomor. — V mestnem vrtu v Gorici si je pogajal v nedeljo zvečer okoli 10. ure iz revolverja kroglo v sence 22-letni natak Hermann Nodus iz Trsta, ki je bil že 3 mesece brez službe. Prihiteli so hitro ljudje in rešili ga od smrti v bližnji bolnišnici. Nodus se ni zadal smrtno, marveč okrevaj, ali najbrže bo ob eno oko.

Iznem. iz Gorice. mesarskega pomočnika E. Krajca, ki je prestal kazen 5 mesecev, je radi isgredov lani v juniju v Gorici.

Rezka beseda na naslov našega razumnštva. — Pri zadnjih dveh gledaliških predstavah je bila udeležba zopet škandalozno slaba. Od foteljev je bilo zasedenih v soboto — 4, v nedeljo celih — 6, prvi sedeži skoro docela prazni, a dohodek obeh predstav ni presegal za — jedno srednje dobro obiskano.

Med udeleženci po dvorani je slišala najostrejša kritika na naslov slovenskega razumnštva in drugih meščanskih krogov. Kar glasno so se menjala vprašanja: Kje pa so slovenski odvetniki, nikogar ni tu? Kje je slovensko uradništvo? Od vseh profesorjev in učiteljev ni skoro ničesar tu? Kje pa so naši trgovci? — In odgovarjali so si: Večja družba rodoljubov in rodoljubk je priredila dvodnevni izlet v hribe, druga na sv. Gendro in čez Čedad v Videm, odlična družba je izletela na Razdrto in Nanos. Popoldne so bili ti in ti gospodje v Kronbergu, v St. Mavru, alla busa del diau in vrnilo so se strašno veseli, da jim drugega »teatra« ni treba. V treh kinematografih jih je tudi veliko, pa tudi v nemškem šantanu so zasedli nekaj miz! Zato pa je bilo — slovensko gledališče prazno. In v soboto so igrali n. pr. katalonski igrokaz »V dolini« tako divno, da je zares škoda take predstave v prazni dvorani!

Kaj naj človek reče takemu — škandaloznemu pojavu?! Ako nimamo gledališča, koncertov itd., o tedaj je prav tako gospoda takoj polna jezikanja in kritike, kako da v Gorici nič ni, nič poštene zabave, nič užitka, nič prosvetnega dela itd., itd. Zdaj pa je vsak izgovorček dober, da izostanejo; ne morejo opustiti sobotnega kvartinčkanja po okolici, vrag jih vleče na tuje prireditve, kamor Slovencev niti ne vabijo, in vmišljajo si bližnje in daljše izlete in cepijo družbo prav zdaj, ko je treba koncentrovati vse naše moči, da se ta gledališka sezona posreči ter se s tem postavi trdnjši in boljši temelj za bodočnost. — Ali taka gospoda nič ne pomisli, ako bi bil vrag vdihnil podobne misli tudi tistim, ki so bili navzoči? Tudi oni bi imeli pravico letati po okolici in do malega »glavobola«, tudi oni bi se lahko sporazdelili v tri kinematograte, tudi oni bi si lahko vmišlili izlete na Kucelj, na Čaver ali na Črno prst, — igralci bi ostali seveda sami pred dijak in kandidatinjami (— obojim vsa čast, ker ti so bili doslej rešitelji! —), pobrali bi šila in kopita, pa nikdar več bi jih ne bilo v Gorici! Komodna gospoda nič ne misli na take posledice?

Pripominjamo, da podobne razmere ne kvarijo le te gledališke sezone, marveč skoro vsako slovensko prireditev. —

Lepo bodočnost si kujemo! »Prosveta« je morala opustiti diletantsko gledališče, dasi je bilo razmeroma jako dobro; kritikasterstvo in deficit sta bila plačilo za ogromni trud. Vse kaže, da zana-prej »Prosveta« ne bo mogla pridobiti niti gostovanja ljubljanskega gledališča. Pevsko in glasbeno društvo se končno tudi naveliča, prirediti koncerte z deficitom. — no potem bodo naši malkontenti in malomarneži zadovoljni, ker bodo hodili po svoji volji v laško ali nemško gledališče, v kinematograte in marionete, pa včasih si ogledajo potujoče šansonetke, ki bodo pred njimi premetavale in privzdigovale svoje suhe nožičke. To bo užitek in napredek!

Daljših rekriminacij ne pišemo, rečemo pa, da bomo take grehe vselej brezobzirno bičali. Če bo treba, se bodo lesketala tudi imena v »Sočinih« valovih.

Še 4 predstave bodo. Zamujeno se še lahko popravi, ako bodo prihodnje predstave dobro obiskovane. — Kdor se čuti zadetega po tej naši ostri kritiki, naj lepo molči, vtakne to lekcijo v žep ali si jo postavi doma za ogledalo, pa naj reče v srcu: res je tako! V bodoče naj taki grehi ne kvarijo prosvetnega dela!

Gospodu nuncu je hotel izročiti najdeni denar. — Neki Jože Maraz iz St. Ferjane je našel, kakor čujemo, na izvoznem trgu v Gorici rufo na tleh. Pobral jo je in prav varno djal v žep. Redar Tiberio je to videl ter šel za njim in zahteval, naj mu pokaže najdeno ruto. Pokazal mu jo je; v njej je bilo zahtevnega denarja okoli 35 K. Redar ga je peljal na policijo. Tje pa je prišla tudi Tereza Job iz Moše, ki je naznanila, da je izgubila ruto z denar-

jem. Dali so jej jo nazaj. Ko je bil M. vprašan, zakaj ni nesel denarja na policijo, je rekel, da ga je hotel izročiti domačemu g. nuncu.

O vrednosti gledaliških predstav in o obisku. — Prejeli smo od ženske roke: Gospod urednik! Še vsa prevzeta od globokih vtisov, zadnje gledališke predstave »V dolini«, se obračam k Vam, ker sem gotova, da najdem zaželenega odziva. Kako zaokrožena, vseskozi skrbno izvedena, posebno v glavnih ulogah odlično pogodena je bila ta igra! Dosegla je zato tudi najpopolnejši moralni uspeh. Sploh moramo biti iz dna srca hvaležni ljubljanski gledališki družbi, ki nam nudi toliko lepega duševnega užitka. Iz vse bogate vrste igrokazov, dram in burk, ki so se predstavljale v ravnokar minuli sezoni v Ljubljani, se nam izvajajo tiste, ki so gledališkemu občinstvu najboljše ugajale. Trud in stroški izbiranja so nam prihranjeni. Če se dalje pomisli, koliko stane ljubljancem in Tržičanom njih gledališka sezona, res, zgražati se moramo nad črno nevhvaležnostjo goriškega občinstva. Nudi se mu iz najboljših dramskih novosti skoro zastoj in ono ostane hladno — da odklanja jih s svojo odsotnostjo.

Uprizorjene so igre vseskozi dobro, mestoma izborna, in delajo maloštevilni družbi vso čast. Tudi artistični vodja in režiser, ki obvlada vse svoje uloge izborna in ume napeti vse registre od najpoprednejše šale do najpretnostnejše tragike. Poleg tega vstvarja z unemo in ljubeznijo iz skromnih sredstev našega malega odra prave scenične umotvore. Tu je nežna, globokočuteča ljubinka, ki se povspenja radi nas na stopinjo heroine in mora, žal, najti zadoščenje le v tem, da tudi ta žila utripa v njenem srcu in jej kaže slajno bodočnost. Tu je izborni komik, ki mora krotiti svoj lahкотni temperament in nastopiti v resni ulogi starega odvetnika ali pa se celo pretvoriti v vročerkovnega španskega okrutneža. Še več! Večina teh ulog se mora za Gorico na novo naštudirati in priznati moramo, zgodi se to vestno in z ambicijo tako, da so na mestu vsi in vsak posamezni. Vsi mučni prizori, ki jih povzroča na večjih odrih neoglajena komparzerija, so nam milostno prihranjeni, ker vse, tudi najmanjše uloge so v rokah spretnih igralcev. Opravičeno bi se mislilo, da je edino zadoščenje za ves ta obilen trud — dober obisk gledaliških predstav — že samo ob sebi umljivo in zagotovljeno. Kaka kruta prevara! Igra se z malimi izjemami skoro pred praznim parterjem. Ali si hoče naša inteligenca res zaslužiti rekord v blaziranosti in brezbriznosti?! — Še je čas, še imamo pred seboj istinit umotvor realne moderne: »Nepošteni.« Ta igra je neiprosen anatem današnjim nezdravim družabnim razmeram, ki zapeljujejo posameznika, da živi preko svojih sredstev. Posledice in katastrofa so pretresujoče. Vem, gospod urednik, da se strinjate z menoj v želji, da bi tako resen nauk v umetniški obliki privabil obilo občinstva in obilo sprejemljivih src.

Dr. Janez Ev. Krek, največji slov. krščanski socialist, je bil v nedeljo v Podgori pri Gorici, da bi govoril kršč. soc. papirnemu delavstvu. Govoril pa je soc. demokratom in naprednjakom, kršč. socialcev pa je tako malo, da se ne spleča hoditi iz Ljubljane v Podgoro govoriti jim. Soc. demokratje so mu življali in postali nemirni, da jo je Krek popihal v varno zavetje § 2., kjer pa je bilo tako pusto in dolgočasno ter tako malo ljudi, da je bil Janez Krek pošteno hud, čemu ga kličejo na Goriško; rekel je baje tudi, da že vidi, da tukaj ni tal za »krščanski« socializem.

Častne nagrade »Glasbene Matice« in »Kola«. — Strokovnjaška porota je prisodila častno nagrado po 100 kron tema-le relativno najboljšima skladbama: 1. »Petar Savčič«, moški zbor z bariton Samospevom (geslo: »Za svobodo in čast«) in 2. »Luč«, mešan zbor z bariton samospevom (geslo: »V spomin padlim žrtvam 20./9. 1907 v Ljubljani«.) Avtor prve skladbe je Fr. S. Vilhar v Zagrebu, avtor druge pa g. Alojzij Sachs v Ljubljani. Avtorji skladbe, ki niso dobile nagrad, jih dobe vrnene, ako naznanijo svojo naslov odboru.

Gradč je zopet brez župana in občinskega zastopa. Gerent občine je namestnik-veni tajnik grof Dandini.

Slovensko del. pevsko društvo »Slavac« v Ljubljani razpošilja okrožnice, v katerih naznanja, da se je za slavnost društvene 25-letnice, ki bo 27. 28. in 29. rožnika t. l., odzvalo, že lepo število bratskih društev; odzvala pa so se tudi društva iz Češke in Hrvatske. Naznanja tudi, da so se oglasili primorski Slovenci v takem številu, da prispó na slavnost s posebnim vlakom. Društva, ki se vabijo še niso odzvala, naj naznanijo svojo ev. udeležbo do 10. vel. travna.

Iz Podlake in od Madonov čujemo pritožbe, da nekateri naročniki »Primorca« ne dobivajo lista, dasi se ga redno pošilja. Kje tiči vzrok, temu smo že na sledu; zato storimo takoj korake, da neha hudobija izvestnih ljudi.

V tukajšnje bolnišnice so prinesli 68-letnega P. Biteznika iz Solkana, ki je padel s senika ponoči ter se močno poškodoval na obrazu in drugih delih telesa.

Zveza narodnih društev.

Narodno-izobraževalno društvo na Ajševci je darovalo »Zvezi narodnih društev« 5 K. — Iskrena hvala!

Še vedno je nekaj društev, ki niso še vrnila v izpolnitev poslanih jim obrazcev. Tem potom so ista naprošena, naj store to še ta teden.

Veselice »Zvezinih« društev po občnem zboru Z. N. D. dne 9. maja t. l.: 31. maja: veselica v Gor. Vrtojbi (dr. Napredke); 6. junija veselica v Pevmi (dr. »Naš prapor«); 27. junija veselica na Ajševci (Nar. izobraž. dr.); 4. julija veselica v Rupi (dr. »Novi žar«); 25. julija veselica v Koprivi (dr. »Zarja«); nadalje so naznanila svoje prireditve in prosila intervencijo sledeča sokolska društva: Sokol v Črničah dne 31. maja in Sokol v Cerknem dne 5. septembra, ko bo obhajala tudi tamošnja Čitalnica svojo 40 letnico. Toliko v ravnanje ostalim društvom pri izbihi nedelj za svoje veselice.

Izobraževalno društvo »Novi žar« v Peč-Rupi priredi na predvečer godu sv. Cirila in Metoda, dne 4. julija t. l. svojo veselico. Opozarjajo se s tem bližnja društva na ta dan in so naprošena, da ga upoštevajo pri določevanju svojih veselice.

Trgovsko-obrtno in gospodarske vesti.

Seno. — V Selu pod Čavnom je na prodaj več sto centov dobrega sena. Kupci, požurite se!

Konjski sejum v Vidmu. — Od 900 konj za navadno rabo je bilo prodanih nad 400; od 100 konj boljše vrste za ježo itd. se je prodalo nekaj nad 20 konj.

Koliko jajec znese kokoš? — Neki angleški kurjerec je po statistiki dognal, da znese kokoš tekom svojega življenja poprečno 300. — 500 jajec.

Povišanje davka na pivo. — Vlada hoče poddržati davek na pivo v posameznih kronovinah; davek na žganje se poviša. Poviša se močno davek na pivo; 34 stot. je bilo doslej davka na saharometersko stopinjo, odslej bo 70 stot. — Dežele zgube pravico do nalaganja samostojnih doklad na pivo; zato pa se odkaže deželam vsakoletne stalne dohodke; za Goriško 555.000 K. Več prihodnjč.

Združna sladkorna tovarna se snuje na Češkem in sicer v mestu Plzinju. Tovarna bo imela tudi svojo rafinerijo in bo osnovana na združnem temelju. Dobavo sladkorne pese ima tovarna že zasigurano.

Dogodki na Turškem.

Turški sultan je bil prisiljen prositi milost. Mladoturki so gospodarji položaja na Turškem, Mladoturki gospodujejo v Carigradu. Vsak petek mora iti po predpisih mohamedanske vere sultan molit v mošejo. Ta slavnost se imenuje selamluk. Peljal se je tudi v petek. Udano mu vojaštvo ga je spremljalo, sijajen dan je bil. Zvečer pa je začela mladoturška armada, ki je primarširala pred Carigrad, boj proti sultanu. Nastala je bitka, v kateri je zmagala mladoturška armada. Sultan je razobesil belo zastavo v znamenje, da se uda in prosi milost. — Med bojem so derviši hodili okoli ter navduševali ljudi proti Mladoturkom. Svete knjige mohamedanske vere so izrabljali v boj proti Mladoturkom. Pa pomagalo ni nič. Solunska armada je zavladovala nad Carigradom. — Sultan Ab-

dul Hamid je kljub temu trdoglaven, po enih poročilih, drugi poročajo celo, da je zbežal, tretji, da je že mrtev.

Vsa carigradska posadka je kapitulirala ter izročila orožje Mladoturkom. Sultana v Jildiz Kiosku so prijeli baje ter odgnali ne ve se kam. Šefket paša, poveljnik mladoturške armade, je diktator Carigrada. Mladoturška armada šteje 25.000 mož, topov ima 110.

Padlo je v boju za Jildiz Kiosk baje 1150 mož.

Nad Carigradom je razglašeno obsedeno stanje. — Nekateri poslanci so zagotovili, da narodna skupščina končno odloči gledé položaja sultana. Ta sultan ima na vesti nebroj hudodelstev in tatvin milijonov. Okoli 20.000 Armencev je poginilo leta 1902, in to na njegovo voljo.

Razne vesti.

Za hrvatske odvetnike. — Svoj čas smo že poročili, kako so vsi dalmatinski odvetniki, ne gledé na narodnost, podali svojim tovarišem-braniteljem v znani veleizdajniški aferi izjavo, v kateri se popolnoma strinjajo z nastopom hrvatskih braniteljev in v kateri protestujejo odločno proti škandaloznemu postopanju sodnega dvora in državnega pravdnštva napram njim. Enako izjavo namerava podati hrvatskim odvetnikom praška in dunajska odvetniška zbornica, kjer nastop proti odvetnikom v tem procesu nasprotuje vsem zdravim pojmom modernega prava.

Hrvatsko društvo »Prosvjeta« v Bocu. — Na redovito glavno skupščino izabral je za god. 1909./10. odbor društva kako sledi: Predsednik g. A. Kutalek, podpredsednik g. V. Punčuh, tajnik g. D. Kemić, blagajnik g. Gj. Batina, knjižničar g. I. Milošević, arhivar gg. Ivo Šime Turkalj, novinar g. A. Ivanek i g. D. Kambić kao odbornik. Nakon predaje 15 o. mj. prevzeo je upravo društva novi odbor.

V bližini Dunaja, med Purkersdorffom in Gablitz, sta prejšnji teden čakala v gozdu dva mladenčta, Raidl in Sedlak, od semuja vračajoče se voznike, ki so se bili peljali na Dunaj prodajat seno. Napadla in oropala sta trgovca Schwaba za 220 K; Schwab je bil koj nezavesten. Storitca sta se vrnila na Dunaj, kjer sta bila po noči aretirana, še predno je došla brzobjavka iz Gablitz, da so neznani lopovi napadli in okradli Schwaba.

Velika eksplozija. — V Segedinu je eksplodiralo 15.000 patron, katere so bile shranjene v velikem zaboji. Ignacij Sebestyen, ki je bil zastopnik budimpeštanske tovarne patron, je zapri opoldne svojo prodajalno, kmalu potem se je vršila eksplozija, pri kateri so popokale vse šipe dotične ulice, hiša se je seveda podrla in v sosedni hiši so popokale vse napolnjene vreče moke. Kako je nastala eksplozija, se sicer ne ve natanko, toda domneva se, da je povzročil težak voz, ki je isti trenutek šel mimo hiše, tresenje, vsled katerega so se unele patrone.

Vel časopis so svoj čas prinesli vest, da je bil nemški tajnik poslanstva v Chile umorjen od sluga, ki je nato sežgal poslaniško palačo in pobegnil s 25.000 funti iz blagajne. Po zobovju sta pa sedaj dognala neki zobozdravnik in avstrijski trgovec, da je bil umorjen sluga in da je morilec tajnik sam bil. Tajnik je imel namreč skoraj vse zobe v zlatem plombiranu, zobovje pod pogoriščem dobljenega mrliča je bilo popolnoma zdravo. Ubslegla tajnika Beckerta so res ulovili pet dni pozneje na meji, toda prej so »ga« že pokopali in »mu« govorili na grobo, ker so do zadnjega mislili, da je mrlič nesrečni tajnik.

Nesrečna ljubezen pri 16 letih. — V Trstu je skočil v morje 16 letni Anton Turko. Dečka pa so kmalu potegnili na suho ter peljali v bolnišnico. Rekel je, da je hotel narediti konec svojemu življenju radi nesrečne ljubezni.

(Dalje na 4. strani.)

Ciril Ivančič
Ivanka Živic
zaročena.

Skopo, 25. aprila 1909.

Tatovi v Vatikanu. — Dva tatova so zalotili v vatikanskem vrtu, ko sta se hotela priplaziti čez h kraljevski izdelovalnici denarja.

13-letni grof Dohalski, gojenec akademije Skala v Pragi, se je zastrupil. Vzrok samomoru je neznan.

Na Niagari se je nagromadilo toliko ledu, da je vsa okolica v nevarnosti, ako se uda ta nasip in jez velikanskemu pritisku. Prebivalstvo kraja Niagara in Learscona je v velikih skrbih. Pijonirji poskušajo prestreliti jez na več krajih. Led prihaja iz velikih jezer. Take velikanske množice ledu do sedaj še niso opazili na reki Niagari.

Poročnik-morilec. — Grški kavalerijski poročnik Tryphos je vrgel v družbi s svojim slugo svojo bogato svakinjo v 15 m globoki vodnjak, ker je zapravlil doto svoje žene 100.000 drahem in ker je menil, da bo podedoval po svakinji obilo premoženje. Svakinja in žena poročnika sta hčeri prejšnjega ruskega konzula v Atenah. Svakinjo je rešil edino njen pes, ki je lajal ob vodnjaku, na kar so postali pastirji pozorni.

Vojaki so pretepli v Blauvais u na Francoskem svojega stotnika, ker je vpričo cele kompanije ljuto razžalil enega vojaka.

V severno morje se je napotila avstrijska ekspedicija, ki bo imela znanstven namen. Cilj ji je Franc-Jozefova čezla.

Mlad kemik v starosti 23 let se je zastrupil na kemičnem inštitutu na Dunaju radi bolezni. Bil je najbolj vesten uradnik. Najbolj čudno je to, da je sam opazoval na sebi učinkovanje strupa. Najprej je zapisal: 25 gr ciankalkija sem zaužil, potem je pa delal črte in vsaka črta je pomenila 5 minut, pri zadnji deveti črti je zapisal s stenografijo: „Slab postajam“. Živel je torej tri četrt ure.

Drevje, ki joče. Na Kanarskih otokih raste neko drevje, ki ima to posebno svojstvo, da joče. To drevje spada k vrsti lorvorjev, a raste v grmičevju. Iz neštivilnih listov kapljejo neprestano biserne solze, napravljajoč okoli debla mala jezercica. Nakapana voda služi za namakanje korenin.

Kako angleška vlada počasti častnike. Ministerstvo mornarice pripravlja veliko svečanost na čast angleškim častnikom, kateri bodo imeli meseca junija svoj kongres. V luki Spithead bo 10. junija velika parada vojnega brodovja druge in tretje armade in tobe 68 bojnih ladij in 55 spremljevalk.

Potres na Španskem. — Na Španskem je bil v soboto potres. Čutili so ga najbolj v Madridu, kjer je povzročil velik strah med prebivalstvom in dva požara.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ako je oglaševalec se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnije inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deželi (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Odda se v najem soba s prostim vhomom za 20 K mesečno. Kje, pove upravništvo.

Išče se

izvežbana natakarica,

ki bi prevzela

na račun pivo in vino v d

broidoči gostilni na deželi.

Naslov pové upravništvo.

SUKNA

in modno blago za obleke

priporoča firma

Karel Kocian tvornica za suknjo

v Humpolcu na Čerkem

Tvorniške cene.

Vzorci franko.

Phonola

je nek aparat, ki se ga pristavi h glasovirju, da zamore vsak — tudi oni, ki se ne razume prav nič na glasbo — igrati kakoršenkoli komad prav izvrstno.



Dolični aparat je na ogled in tamkaj daje tudi potrebna pojasnila zastopnik in zalagatelj

Rajmund Kren
Gorica, Via Teatro.



Denar prihrani, kdor kupi izgotovljeno pohištvo pri

Ant. Breščak-u

v Gorici,

v Gosposki ulici št. 14

(v lastni hiši)

kateri ima v zalogi najbogatejšo izbero pohištva vseh slogov za vsak stan, priprostega in najfinejšega izdelka.

Daje tudi na obroke.

Lastna delavnica za tapcirano pohištvo.

Cene brez konkurence.

Različno pohištvo iz železa, podohe na šipe in platno, ogledala, zima in platno.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadst.) — Telefon št. 79.

Račun poštne hranilnice št. 837.315.

V skupni seji načelstva in nadzorstva z dne 5. decembra 1907. se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Posojila se dajejo zadrušnikom na vknjižbe po 5½%, na varščino ali zastave in na menjice po 6%.

Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1907. s 6%.

Stanje 31. dec. 1907.: Zadrugnikov 1867 z deleži v znesku 99.684 kron. — Hranilne vloge: 1.706.550-77. Posojila: 1.699.186-77. — Reservni zaklad: 85.954-35. — Vrednost hiš: 112.328-—

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909.,

na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan sin.

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22

v Ljubljani.

„OHO“!

veni, vidi, vici

Prenovljena in povečana trgovina svetovnoznanih čevljev in klobukov

tvrdke

J. MEDVED - GORICA

je otvorjena v hiši „Centralne posojilnice“.

Ocenjevanje omenjenih predmetov prepusti tvrdka onim, ki se jih poslužujejo že od početka. To daje dovolj garancije, da bode podjetje vsestransko napredovalo.

Kdor želi biti dobro postrežen, naj se poslužuje novega podjetja

„OHO“!